

Een sfeerbeeld uit onze rijke historie

Als de nood aan de man is,!

Vooraf

Eind januari 1995 stijgen de toch al hoge waterstanden door aanhoudende zware regenval. Het centrum van de stad Keulen overstroomt. Bij Lobith waar de Rijn Nederland instroomt, stijgt het peil in één dag twee meter. Bij Zaltbommel stijgt de Waal tot een meter. Op 31 januari wordt bij Lobith een recordhoogte van 16,63 meter boven NAP gemeten. Diezelfde dag nog besluit men een aantal grote gebieden langs de Waal te evacueren. In de Ooijpolder en het Land van Maas en Waal moeten in totaal 30.000 inwoners verplicht evacueren, in de Betuwe 140.000. Op 1 februari begint een dijk bij Ochten aan de Waal te schuiven en wordt groot alarm geslagen. Honderden militairen en vele tientallen lokale vrijwilligers worden ingezet om de dijk met zandzakken te verzwaren en het dorp wordt op last van de burgemeester versneld ontruimd. Vanaf 2 februari begint het water snel te zakken en is men bang dat nu de druk van het hoge water wegvalt, de met water verzadigde dijken zullen inzakken. Gelukkig blijft dat het dorp bespaard en kunnen de bewoners vanaf 4 februari terug naar hun huizen. Als je als lezer een indruk wil krijgen van die spannende tijd, adviseer ik jou de volgende film te bekijken (<https://www.youtube.com/watch?v=2ckklzp-NYk>).

Bijna twee en een half jaar later, in de zomer van 1997, hebben de mensen in grote delen van Polen en Tsjechië minder geluk. De Oder stroomt over en dijken bezwijken. Er is sprake van een humanitaire ramp. Als je een beeld wil krijgen van de ellende kun je de volgende film bekijken: <https://www.youtube.com/watch?v=MwVllp1XpXQ>. Natuurlijk doet ook Nederland mee aan de internationale hulpactie die na de overstroming van de Oder op gang komt. Rijkswaterstaat stelt een aantal grote pompen en buizen ter beschikking om in Polen te helpen. Een kleiner aantal pompen wordt geschonken aan Tsjechië. En natuurlijk is zoals zo vaak ook een rol weggelegd voor het Ministerie van Defensie (lees: eenheden van de dan nog redelijk omvangrijke maar toch al geslonken Koninklijke Landmacht). Het zijn de transporteenheden van 100 B&T bataljon (160 Zwaartransportcompagnie) en 200 B&T bataljon (230 Middelzwaartransportcompagnie) die de pompen mogen gaan brengen naar resp. Tsjechië en Polen. Het personeel van de laatst genoemde eenheid mag vervolgens na aflevering in Wroclaw ook nog een aantal weken hand- en spandiensten verlenen.

Aan de deelnemers van deze laatste operatie: POLAND EXPRESS, is ditmaal mijn vaste bijdrage gewijd.

Ik wens alle lezers, jong en oud, weer veel leesplezier.

Lkol bd Piet IJntema

De aanloopfase

In juli 1997 overstroomt de ODER. In Polen breken verschillende dijken door en Nederland wordt gelet op haar expertise gevraagd hulp te bieden. Op 17 juli vertrekt een verkenningsteam van Rijkswaterstaat (RWS) naar de omgeving van WROCLAW (ooit BRESLAU geheten). Dezelfde dag stuurt de Operationele Staf van de Bevelhebber der Landstrijdkrachten (OPS/BLS) een gereedstellingsopdracht naar 1 Div: “Stel een transportdetachement samen van voorlopig 23 YAZ 2300 en 10 YTV 190kN dat geheel *selfsupporting* is en de opdracht krijgt door RWS ter beschikking gesteld pompmateriaal te vervoeren naar Polen.” Uiteindelijk krijgt C-200 B&TBat de opdracht en wijst hij C-230 Mzwctcie (maj Rob Wildenberg) aan als uitvoerend commandant.

De voorbereidingsfase

Om *selfsupporting* te kunnen zijn, neemt men veel AS-84 materieel (waaronder tenten), lieslaarzen, rubber handschoenen en zwemvesten, voldoende drinkwater en voor zeven dagen operationele rantsoenen mee. De eenheid zal aangekomen in Polen vooral ook veel moeten kopen/huren bij Poolse militaire en civiele instanties. Er gaat dan ook een contractor mee die over voldoende liquide middelen kan beschikken. Als een dergelijke humanitaire operatie nu zou worden uitgevoerd, zou Nederland als *sending nation* (SN) een beroep doen op Polen als *host nation* (HN): *host nation support* (HNS). In 1997 is Polen echter slechts ‘aspirant-NAVO-lid’. Pas op 12 maart 1999 treedt Polen officieel toe tot de NAVO.

Niet alleen de grote pompen (30.000 liter/minuut) en buizen van RWS worden geladen. Dat geldt ook voor 40 kleinere door ING Warschau in Nederland gekochte kleine pompen.

De verplaatsingsfase

Verplaatsen van militaire eenheden met militaire voertuigen door andere landen, kan niet zomaar. Zonder de noodzakelijke voorbereidingen van de DVVO, die in contact treedt met de autoriteiten in deze andere landen, komt van verplaatsen niet veel terecht. Oh ja: het NMCC bestaat dan nog niet. De grensoverschrijding Duitsland-Polen, gevolgd door een verplaatsing in een niet-NAVO-land vormen in dit geval nog eens een extra uitdaging. Ook de inzet van de Landmacht attaché (LAMAT) is hierbij vereist.

Uiteindelijk verplaatst het detachement van 230 Mzwctcie op 22 juli in de richting van Polen. In de Duitse plaats BURG overnacht men (*remain over night* RON). De volgende dag vertrekt men naar de grensovergang GORLITZ-ZGORZELEC. Men heeft met de Poolse autoriteiten afgesproken dat op de voorste voertuigen de oranje kant van het gronddoekenstel AP 3050 naar boven gekeerd zal worden geplaatst. Opvang en begeleiding gaat dan vanuit de lucht met behulp van inzet van een helikopter. Natuurlijk verloopt zo als gewoonlijk niet altijd alles soepel volgens de planning. Een verkeersongeluk dicht bij de Duits-Poolse grens veroorzaakt een file, waardoor de marscolonne in meerdere delen gesplitst de grens passeert.

Gelukkig draagt elk voertuig een bord met de Poolse tekst POMOC DLA POWODZIAN (Hulp voor de slachtoffers), waardoor uiteindelijk het verband vlak voor het eindpunt WROCLAW weer kan

worden hersteld. Op 23 juli neemt men de intrek in een kazerne buiten deze stad. Het Poolse leger biedt de best mogelijke voorzieningen aan en neemt vervolgens zelf intrek in mindere infrastructuur. Sommige militairen van 230 Mzwicie vinden dit gênant. De leiding en het personeel van een typisch Nederlandse logistieke eenheid zorgen overigens ook wel een beetje

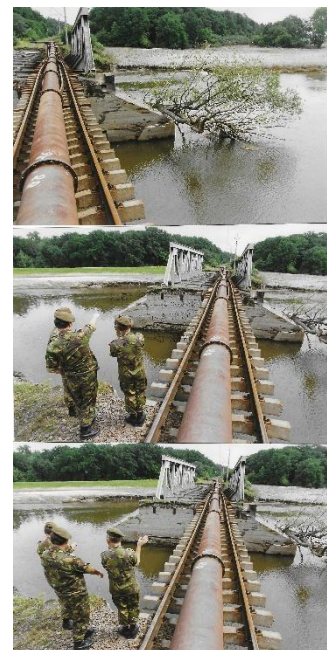

voor een cultuurshock. De leiderschapsstijl wijkt aanzienlijk af van die van een voormalig Warschaupact leger. Ennn... dat er ook nog eens acht vrouwelijke militairen waaronder een luitenant deel uitmaken van een militaire eenheid maakt ook grote indruk. Als de eenheid aangeeft de kwaliteit van drinkwater uit de leiding van de kazerne niet te vertrouwen, breekt toch even paniek uit bij een aantal hoger gegradueerde Pools officieren. Maar dat komt gelukkig snel goed.

De uitvoeringsfase

De volgende dag willen de vrouwen en mannen van 230 samen met de coördinatoren van RWS gelijk aan de slag, want er is genoeg te doen. In WROCLAW zijn het drinkwaterleidingbedrijf, de rioolzuiveringsinstallatie en een grote vuilnisbelt ondergelopen. In de stad is het complete waterleidingnet verwoest. In de omgeving van de stad zijn op de vele ondergelopen agrarische gebieden duizenden varkens en koeien verdrongen en de kadavers drijven daar nog rond. Alle voorwaarden voor het uitbreken van allerlei ziekten zijn ruimschoots aanwezig. Samenwerken met Poolse

autoriteiten en naar zich al snel laat aanzien te weinig projectleiders van RWS leidt aanvankelijk tot veel vertraging. Gelukkig speelt de Nederlandse consul, de heer W. Zipser, een zeer behulpzame rol. Na een wat trage start worden er al snel meters gemaakt. Dat is overigens ook hard nodig, want een werkende rioolzuivering en sanitaire voorzieningen waarbij inwoners gebruik kunnen maken van voldoende water bij het doorspoelen, zijn essentieel om te zorgen dat de ruim afgevoerde menselijke fecaliën vloeibaar zijn en blijven. Zo niet, dan wordt ook het wegpompen echt een groot probleem. De uitdrukking SHIT and DISASTER is zeker in het begin van toepassing. Met name het dagelijkse ochtendoverleg tussen lokale Poolse autoriteiten, RWS en C-230 Mzwicie dat al vrij snel wordt ingesteld, levert een positieve bijdrage aan een

efficiënte en effectieve inzet van transportmiddelen en mensen. De chauffeurs doen veel meer dan alleen het vervoeren van pompmateriaal en buizen. In het begin van de operatie, vreest men nog de komst van een tweede golf, waardoor er een groot risico is dat de toch al zwakke dijken die nog niet zijn doorgebroken het nu wel gaan begeven. Gelukkig blijft deze tweede zondvloed uit.

Op 9 augustus organiseert de 1^e Divisie in samenwerking met de OPS/BLS en RWS op de Generaal Winkelmannkazerne in Nunspeet een Thuisfrontdag. Familie en bekenden worden uitgebreid geïnformeerd over de ervaringen tijdens de missie. Daarbij worden ook veel beelden, gemaakt door allerlei media, getoond. Ennn.. waar media zijn, verschijnen natuurlijk vaak ook autoriteiten. Zo bezoeken ook Commandant OPS BLS (tevens Sous-chef Operatiën) en plaatsvervangend commandant 1^e Divisie de troepen te velde in WROCLAW.

De afrondingsfase

Op 15 augustus vertrekt men moe en voldaan uit Polen en de middag daarop worden zij als helden ontvangen in Nunspeet. Eind augustus stuurt de premier van Polen dhr. Cimoszewicz een bedankbrief aan premier Kok. Op 21 oktober vindt er een buitengewoon bataljonsappél plaats waarbij de Bevelhebber der Landstrijdkracht (BLS) de luitenant-generaal M. Schouten een toespraak houdt en aangeeft dat het een hele hijs was maar dat nogmaals is bewezen dat zijn vrouwen en mannen beschikken over een can-do-mentaliteit.

